

BESCHIKKING

Wet Natuurbescherming - ontheffing soorten ruimtelijke ontwikkeling

Aanvrager	Gemeente Zwartewaterland
Aangevraagde activiteiten :	WNB aanvraag ontheffing soortenbescherming Randweg Genemuiden
Datum ontvangst aanvraag :	13 juli 2021
Locatie :	Randweg Genemuiden
Datum beschikking :	24.12.2021
Kenmerk :	D2021-12-001109
Zaaknummer :	2021-005300

Deze beschikking is als volgt opgebouwd:

A.	BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	4
A.1	Aanvraag	4
A.2	Besluit	4
A.3	Ondertekening en verzending	5
A.4	Niet mee eens?	6
B.	VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT	7
B.1	Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag	7
B.2	Algemeen	7
B.3	Soortspecifiek	8
B.4	Overige zaken	9
C.	OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT	10
C.1	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	10
C.1.1	Bevoegdheid	10
C.1.1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	10
C.1.2	Procedure	10
C.1.2.1	Overeenstemming andere provincie	10
C.1.2.2	Adviesverzoek aan gemeente	10
C.1.2.3	Relevante overige besluiten	10
C.1.3	Toetsingskader soorten	10
C.1.3.1	Wettelijke regels	11
C.1.3.2	Provinciaal beleid	11
C.2	WEERGAVE VAN DE FEITEN	11
C.2.1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	11
C.2.1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	11
C.2.2	Doel van het project	12
C.2.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	13
C.2.4	Periode	13
C.2.5	Onderliggende documenten	13
C.2.6	Aanvullende gegevens	13
C.3	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
C.3.1	Inhoudelijke beoordeling	13
C.3.1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
C.3.1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	14
C.3.1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	16
C.3.1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	16
C.3.1.5	Wettelijk belang van het project	17
C.3.1.6	Toetsing aan overige vereisten	17
C.3.1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	17
D.	SLOTCONCLUSIE	17

BIJLAGE 1. MAATREGELEN GROTE MODDERKRUIPER	18
BIJLAGE 2. INRICHTING WATERGANGEN	22

A. BESLUIT ONTHEFFING SOORTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

A.1 Aanvraag

van het adviesbureau Ecogroen heeft, namens uw organisatie, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 13 juli 2021 ontvangen en geregistreerd onder kenmerk 2021-005300. Op 19 oktober 2021 en 7 december 2021 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen. De aanvraag is gedaan vanwege de realisatie van waterberging bij de Randweg, Genemuiden. Bijgaand geven wij ons besluit weer.

A.2 Besluit

Wij besluiten u een ontheffing² te verlenen van verbodsbepalingen voor nationaal beschermde soorten. In het bijzonder gaat het om het verbod om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bunzing, egel, grote modderkruiper, hermelijn en wezel te beschadigen of te vernielen³.

Deze ontheffing heeft betrekking op de realisatie van waterberging bij de Randweg, Genemuiden.

Wij verlenen u geen ontheffing van het verbod om de grote modderkruiper te vangen en te doden. Als onderdeel van de mitigerende maatregelen vangt u grote modderkruipers af om ze te verplaatsen naar geschikt leefgebied in de omgeving. Het is niet de bedoeling de dieren (definitief) aan de natuur te onttrekken. Hierdoor is geen sprake van overtreding van het verbod grote modderkruiper opzettelijk te vangen en te doden.

Deze ontheffing treedt in werking een dag na de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2026. Wij hebben een langere periode opgenomen in verband met het toezicht op het beheer van het vervangend leefgebied.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in B. Voorschriften bij het besluit.

- De aanvraag van 13 juli 2021 en de bijbehorende stukken te weten:
- Ecogroen, 13 juli 2021. Activiteitenplan waterberging nabij de Randweg en het Varkensgat, Genemuiden. 21-123b;
- Ecogroen 18 oktober 2021. Notitie Verzoek aanvullende informatie ontheffingsaanvraag 2021-005300;
- Ecogroen, 3 december 2021. Notitie Aanvullende informatie ontheffingsaanvragen Genemuiden. 20-581/20-636/20-123;

De motivering voor ons besluit is in C. *Overwegingen bij het besluit* weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in B. *Voorschriften bij het besluit* weergegeven.

¹ In het kader van art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb

² Op basis van art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8 Wnb

³ Art. 3.10 eerste lid b

A.3 Ondertekening en verzending

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwartewaterland;
- Ecogroen, [REDACTED].

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

[REDACTED]

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

A.4 Niet mee eens?

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk van het besluit te noemen, zoals dit is vermeld bij deze publicatie.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. De Staatscourant of het Provinciaal Blad waarin het besluit is gepubliceerd, heeft een datum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 2 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, team Juridische Zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

B. VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

B.1 Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2021-12-001109). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

B.2 Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het mobiele telefoonnummer van de contactpersoon;
 - de naam van de begeleidende ecologische deskundige⁴, inclusief het mobiele telefoonnummer van deze persoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

⁴ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologische deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

B.3 Soortspecifiek

Egels en kleine marters

5. Bij de uitvoering van de werkzaamheden aan de bosschages houdt u rekening met de kwetsbare perioden van de betreffende soorten. Dit betreft de voortplantingsperiode (maart-september) voor egel, bunzing, hermelijn en wezel en (voor egel) de overwinteringsperiode (november-maart).
6. Voor egel en kleine marterachtigen worden 1 maand voorafgaand aan de werkzaamheden twee alternatieve verblijfplaatsen (volgens de uitgangspunten in bijlage 4 van het activiteitenplan gerealiseerd in de nabijheid van het moestuinencomplex en het Varkensgat.
7. De werkzaamheden worden pas uitgevoerd nadat uit een controle van de ecologisch deskundige blijkt dat er geen egels of kleine marterachtigen aanwezig zijn in het projectgebied. Bij het vaststellen van in gebruik zijnde nesten van (overwinterende) egels of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld (zone van circa 2 meter rond het nest) tot de aanwezige exemplaren uit eigen beweging een ander heenkomen hebben gezocht. In afwijking van voorschrift 5 is mogelijk de werkzaamheden uit te voeren in de gevoelige winterperiode als op basis van een visuele inspectie door een ecologisch deskundige de aanwezigheid van overwinterende egels kan worden uitgesloten. U meldt de resultaten van de inspectie binnen 5 werkdagen na afronding bij het meldpunt.
8. Het leefgebied wordt ongeschikt gemaakt voor bewoning door de egel en kleine marterachtigen door opgaande begroeiing en (potentiële) rustplaatsen te verwijderen en vervolgens het werkgebied in een langzaam tempo kort te maaien of te frezen. Vervolgens wordt de vegetatie ook kort gehouden (max 10 cm) en vrijgehouden van blad en dergelijke.
9. Bij zowel het ongeschikt maken van het werkgebied als het herprofilen van de grond wordt in één richting gewerkt om eventueel aanwezige exemplaren de kans te geven om te ontsnappen.

Grote modderkruiper

10. Bij de planning van de werkzaamheden aan de watergangen houdt u rekening met de kwetsbare periode van de grote modderkruiper. De kwetsbare voortplantingsperiode van de soort is april tot en met augustus. Verder zijn perioden met vorst en/of ijs op het water tussen november tot en met maart kwetsbare perioden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen de kwetsbare perioden langer dan wel korter zijn.
11. U realiseert het tijdelijke alternatieve leefgebied voor grote modderkruiper volgens de uitgangspunten en planning in bijlage 1.
12. In de kleinere sloten die worden gebruikt als voorplantingsgebied mag u de methodiek van het wegduwen gebruiken. Dit geldt alleen voor de kleinere sloten die in de winterperiode drooggevalen zijn.
 - De sloten worden een week voor aanvang van het dempen/vergraven gemaaid (oever en waterplanten) met behulp van een maaikorf. Het vrijkomende materiaal wordt op de kant gelegd en gecontroleerd. Eventueel aanwezige grote modderkruipers (en ander waterleven) worden overgezet naar het tijdelijk leefgebied. De te dempen/vergraven watergangen worden eerst aan beide uiteinden afgedamd.
 - Gronddammen worden gemaakt door vanaf de oever grond langzaam het water in te duwen, waardoor eventueel aanwezige grote modderkruipers de tijd en mogelijkheid hebben om te ontsnappen en niet bedolven raken.
 - In de afvoerszijde wordt een tijdelijke PVC-buis (doorsnee 30 cm) geplaatst. Vervolgens worden aan het andere uiteinde graszoden in de watergang geplaatst die door een kraan langzaam vooruit worden geduwd in de richting van het open water (en de dam met de duiker). Vis, amfibieën en ander waterdieren krijgen zo de mogelijkheid om te ontsnappen.

- Tussentijds en op het eind wordt het in de sloot achtergebleven slib weggegraven en uitgespreid op het land. Hierin aangetroffen vissen, amfibieën en andere dieren worden zo spoedig mogelijk overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
13. Grotere watergangen worden afgevangen door elektrisch vissen. Hierbij mag alleen gebruik worden gemaakt van electrovisapparatuur met gelijkstroom.
 - De watergangen worden kort voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond onder ecologische begeleiding. U maakt daarbij gebruik van een open maaikorf. Eventueel op de kant gebrachte vissen en ander waterleven worden door de ecologische deskundige overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
 - In de te dempen watergangen worden tijdelijke viskeringen aangebracht, zodat afgesloten compartimenten van maximaal 200 meter ontstaan. De viskeringen bestaan bijvoorbeeld uit damwandplaten die in de waterbodem worden gedrukt of gronddammen waarbij de grond vanaf de oever in het water wordt aangebracht. Gronddammen worden gemaakt door vanaf de oever grond langzaam het water in te duwen, waardoor eventueel aanwezige grote modderkruipers de tijd en mogelijkheid hebben om te ontsnappen en niet bedolven raken.
 - Vervolgens worden aanwezige vissen elektrisch weggevangen door een ecologisch deskundige. Eventueel wordt het waterpeil omlaag gebracht tot 30 à 40 centimeter. Gevangen vissen en ander waterleven worden door de ecologisch deskundige overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
 14. Na het wegvangen en visvrij maken van de wateren op basis van voorschrift 12 of 13 kunnen de werkzaamheden (dempen/vergraven) worden uitgevoerd.
 15. U richt bij de afronding van de werkzaamheden nieuw leefgebied in als optimaal leefgebied voor de grote modderkruiper. Dit leefgebied bestaat uit de verlegde watergang en een ca 20 m brede natuurvriendelijke oever, over een lengte van 1 km (zie bijlage 2).
 16. U stemt het (water)beheer in de in voorschrift 15 bedoelde watergang af op de habitateisen van de grote modderkruiper. U legt deze voorwaarden schriftelijk vast in een beheersovereenkomst. Deze beheersovereenkomst stuurt u binnen 3 maand na de afronding van de watergang naar ons toe via meldpunt@overijssel.nl.
 - De plasdrasbermen worden eens per 3 jaar gemaaid, waarbij jaarlijks 1/3 van het element wordt gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd. Ongewenste opslag van bomen en struweel wordt eens per 5 jaar verwijderd.
 - De sloot en slootkanten worden jaarlijks gefaseerd gemaaid (zowel de slootbodem als het natte en droge talud), waarbij één zijde van de sloot in zijn geheel wordt geschoond. Het maaisel blijft tenminste 48 uur liggen en wordt vervolgens verwerkt op het perceel of afgevoerd.

B.4 Overige zaken

17. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de egel, bunzing, hermelijn, wezel en grote modderkruiper.
18. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

C. OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit, de voorschriften en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

C.1 BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

C.1.1 Bevoegdheid

C.1.1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming⁵. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

C.1.2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

C.1.2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

C.1.2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwartewaterland gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

C.1.2.3 Relevante overige besluiten

Wij wijzen u erop, dat er ook andere besluiten nodig zijn voordat u de voorgenomen activiteiten uitvoert. Voor zover ons bekend gaat het om de volgende besluiten:

Naam wet en van toepassing zijnde artikel	Bevoegd bestuursorgaan en adres
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, art. 2.1 en/of art. 2.2	Gemeente Zwartewaterland Postbus 23 8060 AA Hasselt
Waterwet	Waterschap Drents Overijsselse Delta Postbus 60 8000 AB Zwolle

C.1.3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

⁵ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

C.1.3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming⁶ en (soms) de Regeling natuurbescherming⁷ zijn voor de toetsing relevant.

C.1.3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017⁸ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten⁹ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

Daarnaast gebruiken wij voor beschermde soorten waar geen kennisdocument voor opgesteld is, ook de 'Handreiking Soortenbescherming in Overijssel' (Provincie Overijssel, 2021) bij onze toetsing.

C.2 WEERGAVE VAN DE FEITEN

C.2.1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

C.2.1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Gemeente Zwartewaterland is voornemens om in Genemuiden werkzaamheden te verrichten aan watergangen nabij de Randweg en het Varkensgat, ten zuiden van Genemuiden, om de waterbergingscapaciteit van Genemuiden te vergroten.

Het projectgebied ligt ten zuiden van de bebouwde kom van Genemuiden en bestaat uit twee deelgebieden de randweg (1), en een watergang ten oosten van sportpark De Wetering (2).

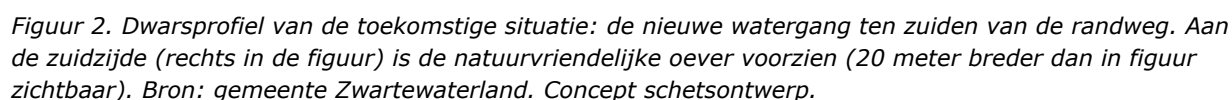
⁶ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

⁷ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

⁸ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

⁹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Ten zuiden van de Randweg wordt een nieuwe watergang gerealiseerd, mogelijk met hoogwaterkering. Ten behoeve van de werkzaamheden worden bestaande watergangen gedempt/verplaatst en worden aan de westzijde mogelijk enkele bomen gekapt. De nieuwe watergang wordt ingericht met een natuurvriendelijke oever. Het ontwerpprofiel van deze natuurvriendelijke oever is weergegeven in figuur 2 (de natuurvriendelijke oever wordt echter 20 meter breder dan in figuur 2 is weergegeven).

De watergang aan de oostkant van een bestaand fiets-/voetpad wordt verbreed. Aan de noordkant (tussen de parkeerplaats van het sportpark en een schuurtje) loopt de watergang door een bosje. Hier wordt de watergang opgeschoond en ter plaatse van de huidige damwand zal een inlaatvoorziening aangebracht worden.

Samenhang met andere projecten.

Het realiseren van waterberging hangt samen met andere projecten, waarbij bij Zevenhont-Oost en Zevenhont-Zuid uitbreidingen van het industrieterrein plaatsvinden. Hier zijn ook ontheffingen gevraagd op basis van de Wet natuurbescherming. Deels worden effecten gezamenlijk gemitigeerd.

Het doel van het project is het realiseren van voldoende waterberging in en rondom Genemuiden voor het verhard oppervlak in de stad en het industrieterrein. De huidige waterbergingscapaciteit van Genemuiden is niet langer toereikend. Dit heeft te maken met strengere normen t.a.v. extreme neerslagsituaties, de

voorgenomen uitbreidingen van bedrijventerrein Zevenhont en de mogelijke ontwikkeling van woonwijk Binnenveld. Er resteert een bergingsopgave van minimaal 4,6 hectare.

C.2.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor bunzing, egel, grote modderkruiper, hermelijn en wezel van het verbod om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen¹⁰, van grote modderkruiper vraagt u ook ontheffing van het verbod deze opzettelijk te doden of te vangen¹¹.

C.2.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 september 2021 tot en met 31 maart 2023.

C.2.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ecogroen, 13 juli 2021. Activiteitenplan waterberging nabij de Randweg en het Varkensgat, Genemuiden. 21-123b;
- Ecogroen, 30 april 2021. Aanvullend ecologisch onderzoek bedrijventerrein Zevenhont, Genemuiden. 19-527;
- Ecogroen, 16 juni 2021. Quickscan natuurtoets Randweg en N759, Genemuiden. 21-123a;
- Bijlage 1. Grote modderkruiper leefgebied (tekening);
- Ecogroen 18 oktober 2021. Notitie Verzoek aanvullende informatie ontheffingsaanvraag 2021-005300;
- Ecogroen, 3 december 2021. Notitie Aanvullende informatie ontheffingsaanvragen Genemuiden. 20-581/20-636/20-123;
- Machtiging.

C.2.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 13 juli 2021 ontvangen. Op 27 augustus 2021 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 18 oktober 2021¹² en 7 december 2021¹³ ontvangen.

C.3 TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C.3.1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument van de grote modderkruiper en de 'Handreiking Soortenbescherming in Overijssel' (Provincie Overijssel, 2021) bij onze toetsing.

C.3.1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport 'Activiteitenplan'¹⁴ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd. Op hoofdlijnen komt dit neer op:

- Literatuuronderzoek en een verkennend natuuronderzoek (quickscan) met een veldbezoek op 23 maart 2021. Tijdens het veldbezoek is het gehele projectgebied en de directe omgeving rondom het projectgebied (tot 50 meter) geïnspecteerd. Waterhoudende sloten en greppels zijn steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet. Voor egel en kleine marterachtigen is op basis van bekende waarnemingen (NDFF, 2021) en terreinkenmerken bepaald of de soort mogelijk voorkomen binnen het projectgebied en of er in het projectgebied geschikt leefgebied aanwezig is. Tijdens het veldbezoek van 23 maart 2021 is de aanwezigheid van geschikte verblijfslocaties in de vorm van verruigde greppels, rommelhoekjes en opgaande vegetatie (struweel en ruigte) en geschikt foerageergebied in kaart gebracht.
- Direct ten oosten van het projectgebied, aan de oostzijde van de N759, is in 2020 onderzoek gedaan

¹⁰ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb

¹¹ Art. 3.10, eerste lid, sub c Wnb

¹² Ons kenmerk D2021-11-003010

¹³ Ons kenmerk D2021-12-000911

¹⁴ Hoofdstuk 3. pagina 10 tot en met 11

naar grote modderkruiper en is aanwezigheid aangetoond middels e-DNA. Op basis van dit onderzoek en het feit dat het om hetzelfde peilgebied gaat, is het aannemelijk dat ook binnen de watergangen van het voorliggende projectgebied grote modderkruiper voorkomt. Tijdens het veldbezoek van 23 maart 2021 is geschiktheid van de watergangen voor grote modderkruiper, te weten voortplantings- en opgroeigebied voor jonge vissen en overwinteringsgebied, in kaart gebracht.

Wij zijn van oordeel dat het onderzoek afdoende is geweest om de aanwezigheid van leefgebied met verblijfplaatsen in kaart te brengen. Hierbij is het volgende aangetroffen:

- Voor grote modderkruiper is in het projectgebied 1,78 kilometer aan geschikt leefgebied vastgesteld. Door het intensieve onderhoud vormen de smalle agrarische sloten (1,64 kilometer) naar verwachting suboptimaal voortplantings- en opgroeigebied voor jonge vissen. De diepere delen nabij de duikers (0,14 kilometer) worden naar verwachting gebruikt als overwinteringsgebied van grote modderkruiper.
- Bosschage van 400 m² waar verblijfplaatsen van bunzing, egel, hermelijn en/of wezel aanwezig kunnen zijn.

C.3.1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de werkzaamheden wordt 1,78 kilometer aan geschikt leefgebied voor grote modderkruiper beïnvloed. Bij de werkzaamheden verdwijnen de bestaande watergangen of worden deze sterk beïnvloed.

Bij de werkzaamheden wordt een deel van de bosschage afgezet (130 m²). Afzetten is het op maaiveldhoogte kappen/maaien van de vegetatie (inclusief struiken en bomen). Hierdoor verdwijnt (tijdelijk) leefgebied met mogelijke verblijfplaatsen voor bunzing, egel, hermelijn en/of wezel.

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag¹⁵, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in het kennisdocument van de gewone modderkruiper, of worden door ons als voldoende maatregelen beoordeeld voor de bunzing, egel, hermelijn en wezel. Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de bunzing, egel, grote modderkruiper, hermelijn en wezel zoveel mogelijk geminimaliseerd. In de voorschriften (bijlage 1) zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd. In hoofdlijnen komen deze neer op:

Egel en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel)

- Uitvoeren van relevante werkzaamheden (afzetten bosschage) buiten de kwetsbare voortplantingsperiode kleine marterachtigen en egel (voor egel: ook de kwetsbare overwinteringsperiode) uitgevoerd en buiten de broedperiode van vogels. Dit betekent dat de werkzaamheden bij voorkeur worden uitgevoerd tussen 1 september en 1 november. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd nadat uit een controle van de ecologisch deskundige blijkt dat er geen egels of kleine marterachtigen aanwezig zijn in het projectgebied. Bij het vaststellen van in gebruik zijnde nesten van egels of kleine marterachtigen worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld (zone van circa 2 meter rond het nest) tot de aanwezige exemplaren uit eigen beweging een ander heenkomen hebben gezocht.
- Werken in de periode 1 november tot en met 15 maart is alleen mogelijk als uit een controle van de ecologisch deskundige blijkt dat geen overwinterende egels aanwezig zijn of als de werklocatie in de periode tussen 1 september en 1 november van hetzelfde jaar ongeschikt is gemaakt (en wordt gehouden) voor overwinterende egels.
- Het leefgebied wordt ongeschikt gemaakt voor bewoning door de egel en kleine marterachtigen door opgaande begroeiing en (potentiële) rustplaatsen te verwijderen en vervolgens het werkgebied in een langzaam tempo kort te maaien of te frezen. Vervolgens wordt de vegetatie ook kort gehouden (max 10 cm) en vrijgehouden van blad en dergelijke.

¹⁵ Hoofdstuk 6, pagina 20 tot en met 23, alsmede aanvullende gegevens.

- Bij zowel het ongeschikt maken van het werkgebied als het herprofilen van de grond wordt in één richting gewerkt om eventueel aanwezige exemplaren de kans te geven om te ontsnappen.
- Voor egel en kleine marterachtigen worden twee alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd in de vorm van takken- en bladerhopen in de nabijheid van het moestuinencomplex en het Varkensgat.
- Op termijn worden de huidige bosschage en de slootkanten opnieuw geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen egel door hergroei van de vegetatie.

De lokale gunstige staat van instandhouding van egel en kleine marterachtigen is niet in het geding. Afbreuk aan de (lokale) gunstige staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om te voorkomen dat exemplaren van egel en/ of kleine marterachtigen geschaad of gedood worden tijdens de werkzaamheden. Om de periode tussen afzet van de bosschage en hergroei te overbruggen worden extra schuilplekken gecreëerd in de vorm van houtstapels en takkenhopen in de omgeving van het moestuinencomplex en het Varkensgat. Daarnaast zijn er alternatieve leefgebieden in de omgeving van het projectgebied in het moestuincomplex of ander ruige begroeiingen.

Grote modderkruiper

- Dempen of vergraven van wateren vindt plaats in de periode september tot en met maart, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van grote modderkruiper (alleen bij een grondtemperatuur boven 0 °C en ijsvrij water). De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden.
- Er wordt voor de in het plangebied aanwezige grote modderkruipers tijdelijk leefgebied gecreëerd om de periode te overbruggen tussen de start van de graafwerkzaamheden en het opnieuw geschikt worden/ begroeid raken van de aan te leggen natuurvriendelijke oevers na de uitvoering van het project. In 2021 is ca. 1.800 meter alternatief leefgebied aangewezen dat optimaal wordt beheerd voor grote modderkruiper, zie bijlage 1, sloten a, b en c. In 2022 wordt nog ca. 300 meter alternatief leefgebied aangewezen ten noorden van Zevenhont Oost, ten behoeve van de ontwikkelingen aldaar (bijlage 1, sloten d en e). De sloten zijn eigendom van de gemeente, de aanvrager is niet van derden afhankelijk voor de maatregelen.
In de bijlage 1 wordt ook de wijze van beheer weergegeven. Door het beheer specifiek te richten op de geschiktheid van de sloten voor de grote modderkruiper, wordt de draagkracht van deze sloten vergroot. Hierdoor zijn ze geschikt als tijdelijk leefgebied voor (het naar verwachting beperkte aantal) te verplaatsen grote modderkruipers vanuit het plangebied.
- Kleine sloten worden een week voor aanvang van het dempen/vergraven gemaaid (oevers en waterplanten) met behulp van een maaikorf. Het vrijkomende materiaal wordt op de kant gelegd en gecontroleerd. Eventueel aanwezige grote modderkruipers (en ander waterleven) worden overgezet naar het tijdelijk leefgebied. De te dempen/vergraven watergangen worden eerst aan beide uiteinden afgedamd. Gronddammen worden gemaakt door vanaf de oever grond langzaam het water in te duwen, waardoor eventueel aanwezige grote modderkruipers de tijd hebben om te ontsnappen en niet bedolven raken. In de afvoerszijde wordt een tijdelijke PVC-buis (doorsnee 30 cm) geplaatst. Vervolgens worden aan het andere uiteinde graszoden in de watergang geplaatst die door een kraan langzaam vooruit worden geduwd in de richting van het open water (en de dam met de duiker). Vis, amfibieën en ander waterdieren krijgen zo de mogelijkheid om te ontsnappen. Wel wordt tussentijds en op het eind slib weggegraven en uitgespreid op het land. Gevangen vissen, amfibieën en andere dieren worden spoedig mogelijk overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
- Grotere watergangen wordt kort voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond onder ecologische begeleiding. Dit maakt het traject onaantrekkelijk voor vissen en amfibieën om zich op te houden. Eventueel op de kant gebrachte vissen en ander waterleven worden door de ecologische deskundige overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
- In de te dempen watergangen worden tijdelijke viskeringen aangebracht, zodat afgesloten compartimenten van maximaal 200 meter ontstaan. De viskeringen bestaan bijvoorbeeld uit damwandplaten die in de waterbodem worden gedrukt of gronddammen waarbij de grond vanaf de oever in het water wordt aangebracht. Gronddammen worden gemaakt door vanaf de oever grond langzaam het water in te duwen, waardoor eventueel aanwezige grote modderkruipers de tijd hebben om te ontsnappen en niet bedolven raken.

- Vervolgens worden aanwezige vissen elektrisch weggevangen door een ecologisch deskundige. Eventueel wordt het waterpeil omlaag gebracht tot 30 à 40 centimeter. Gevangen vissen en ander waterleven worden door de ecologisch deskundige overgezet naar het tijdelijk leefgebied.
- Na het uitvoeren van bovenstaande handelingen zijn de wateren visvrij en kunnen de wateren - zonder nadere voorwaarden ten aanzien van grote modderkruiper - worden vergraven en/of gedempt.
- Voor grote modderkruiper ontstaat na de werkzaamheden nieuw leefgebied door het realiseren van ca. 1 kilometer natuurvriendelijke oever (20 m breedte) in de nieuwe watergang ten zuiden van de Randweg. In bijlage 2 zijn de meest recente ontwerpen opgenomen.
- Het beheer van de sloten wordt afgestemd op de eisen die grote modderkruiper stelt en wordt schriftelijk vastgelegd in een beheersovereenkomst:
 1. De plasdrasbermen worden eens per 3 jaar gemaaid, waarbij jaarlijks 1/3 van het element wordt gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd. Ongewenste opslag van bomen en struweel wordt eens per 5 jaar verwijderd.
 2. De sloot en slootkanten worden jaarlijks gefaseerd gemaaid (zowel de slootbodem als het natte en droge talud), waarbij één zijde van de sloot in zijn geheel wordt geschoond. Het maaisel blijft tenminste 48 uur liggen en wordt vervolgens verwerkt op het perceel of afgevoerd.

De nieuw aangelegde/gewijzigde watergangen liggen in een groot netwerk van smalle en diepere sloten in de polder, zodat deze vanuit daar weer gekoloniseerd kunnen worden en voor grote modderkruiper te bereiken zijn. De grote modderkruipers worden niet actief vanuit het tijdelijke naar het nieuwe leefgebied verplaatst. In verband met toezicht op het benodigde beheer verlengen wij de geldigheidsduur van de ontheffing.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat er diverse maatregelen worden genomen om de in het plangebied aanwezige exemplaren te ontzien. Deze worden verplaatst naar tijdelijk (geschikter gemaakt) leefgebied. Op de langere termijn komt nieuw leefgebied beschikbaar door de wijze van inrichting. Op deze manier worden negatieve effecten op de lokale staat van instandhouding van grote modderkruiper voorkomen.

C.3.1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van waterberging bij de Randweg, Genemuiden leiden tot het opzettelijk beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bunzing, egel, grote modderkruiper, hermelijn en wezel. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.10 lid 1a. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

U heeft ook ontheffing aangevraagd van het verbod om grote modderkruiper opzettelijk te doden en te vangen. U gaat aanwezige dieren wegvangen om te voorkomen dat exemplaren van de soort gedood worden tijdens de werkzaamheden aan de sloten. Het is niet de bedoeling de dieren (definitief) aan de natuur te onttrekken. Het is in dit geval toegestaan om de grote modderkruiper te verplaatsen uit de directe gevarenzone naar een vergelijkbare habitat in de directe omgeving. Ontheffing voor het opzettelijk vangen is niet noodzakelijk.

C.3.1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

De benodigde waterberging kan niet in het stedelijk gebied worden gerealiseerd omdat de ruimte ontbreekt. In de Analyse waterhuishouding Genemuiden (Sweco 2021) zijn verschillende alternatieve inrichtingen onderzocht, maar er zijn er geen alternatieve inrichtingen waarbij geen maatregelen op deze locatie aan de orde zijn. De bosschage ten noordoosten van het Varkensgat moet deels worden afgezet, om met het benodigde materieel op de werklocatie te kunnen werken. Een gefaseerde uitwerking heeft voor de beschermde soorten egel, kleine marters en grote modderkruiper op deze locatie geen meerwaarde. Het werkgebied is klein (uitwijkmogelijkheden zijn aanwezig/worden tijdig aangebracht) en de werkperiode wordt volledig afgestemd op de kwetsbare perioden van deze soorten.

De te schonen en vergraven watergangen zijn alleen suboptimaal leefgebied voor grote modderkruiper door het intensieve onderhoud. Een alternatieve werkwijze waarbij de nieuwe plasdras zones gefaseerd of

in den droge worden gegraven en pas later worden verbonden met de huidige sloten heeft voor grote modderkruiper geen meerwaarde.

C.3.1.5 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

De werkzaamheden langs de Randweg en ten noordoosten van het Varkensgat betreffen een ruimtelijke inrichting van het gebied. De werkzaamheden zijn bedoeld om de waterbergingscapaciteit van het peilgebied rondom Genemuiden op orde te houden. Dit maakt onderdeel uit van het Waterplan Zwartewaterland en is onderdeel van de ruimtelijke ontwikkelingen van het bedrijventerrein Zevenhont.

C.3.1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb¹⁶ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C.3.1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb¹⁷. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D. SLOTCONCLUSIE

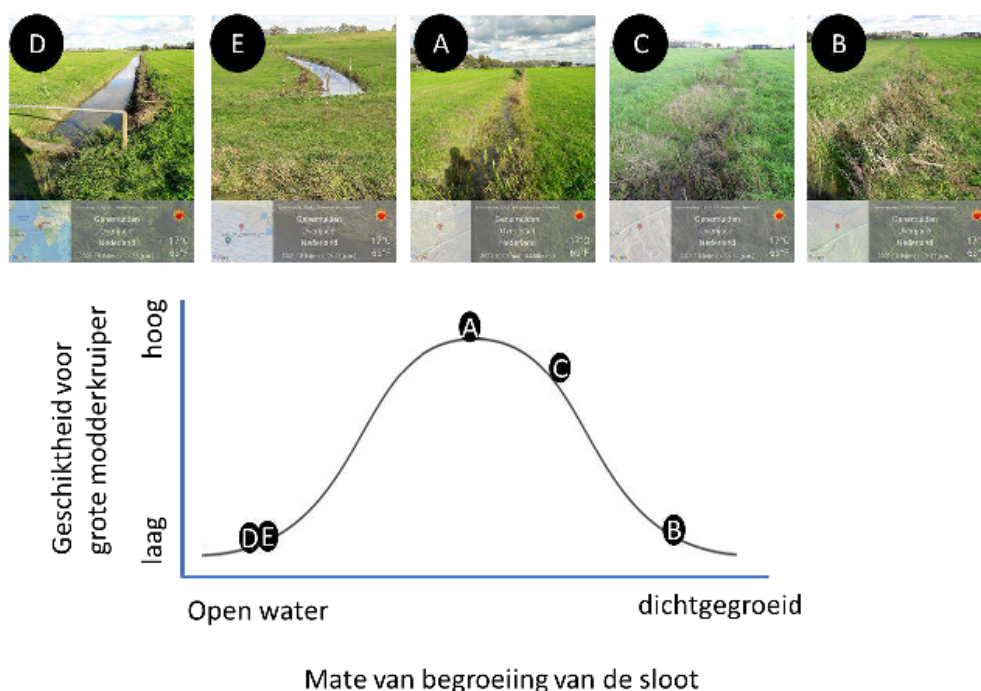
De ontheffing van de verbodsbepalingen voor het opzettelijk beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bunzing, egel, grote modderkruiper, hermelijn en wezel kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast.

Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soorten optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

¹⁶ Art. 1.10, derde lid Wnb

¹⁷ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

Bijlage 1. Maatregelen grote modderkruiper

Figuur 1 De 5 sloten (A t/m E) en hun huidige geschiktheid voor grote modderkruiper. Foto's zijn genomen op 4 oktober 2021. De grafiek geeft een globale indicatie van de relatie tussen de mate van begroeiing van de sloot en de geschiktheid voor grote modderkruiper.

Tabel 2 Geschiktheid van sloten voor grote modderkruiper bij regulier beheer en aangepast beheer voor grote modderkruiper.

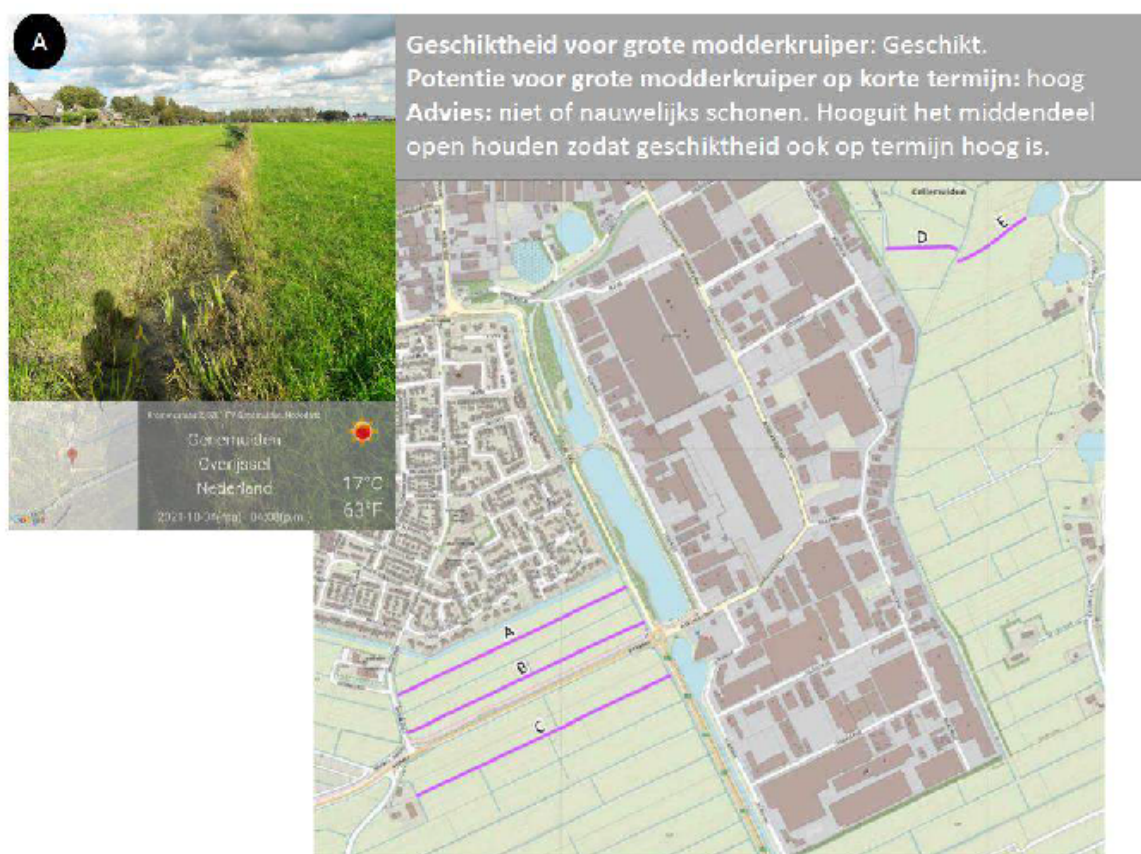
Sloot	Huidige geschiktheid	Geschiktheid bij regulier beheer	Geschiktheid bij aangepast beheer (voor grote modderkruiper)	Aangepast beheer sinds 15 oktober 2021
A	Hoog	Neemt af (wordt geschoond of groeit dicht)	Blijft hoog	Niet of nauwelijks schonen. Het middendeel open houden.
B	Laag	Laag (dichtgegroeid)	Neemt toe	Zuidelijke helft in de winter van 2021-2022 opschoonen en daarna met rust laten. Zo ontstaat er op de noordoever een drijvende kragge in combinatie met open water.
C	Hoog	Neemt af (groeit dicht)	Neemt toe	Zuidelijke helft in de winter van 2021-2022 opschoonen en daarna met rust laten. Zo ontstaat er op de noordoever een drijvende kragge in combinatie met open water.
D	Laag	Laag (wordt geschoond)	Neemt toe	Niet schonen.
E	Laag	Laag (wordt geschoond)	Neemt toe	Niet schonen.

Sloten A, B en C hoeven alleen in meer of mindere mate geschoond te worden om geschiktheid te behouden (A) of geschiktheid te verbeteren (B en C). Er ontstaat een combinatie tussen vegetatie en open water die optimaal is voor grote modderkruiper. Doordat vegetatie en waterleven reeds aanwezig zijn op deze locaties zijn deze sloten in de winter van 2021-2022 geschikt(er) te maken (B en C), danwel de geschiktheid optimaal te houden (A).

Alleen sloot A is nu optimaal. Zonder passend beheer zou sloot A minder optimaal worden: óf omdat de sloot geheel geschoond wordt, óf omdat de sloot juist dichtgroeit. Door heel gericht te schonen blijft de sloot de

komende jaren geschikt. Ten opzichte van regulier beheer verhoogt de voorgestelde, maatwerkgerichte aanpak de draagkracht van de sloten A, B en C voor de grote modderkruiper. In de sloten A, B en C zijn mogelijk dus wel grote modderkruipers aanwezig, maar door aanpassing van het beheer wordt gezorgd dat de sloten een grotere drachtkracht krijgen en dus meer grote modderkruipers kunnen herbergen.

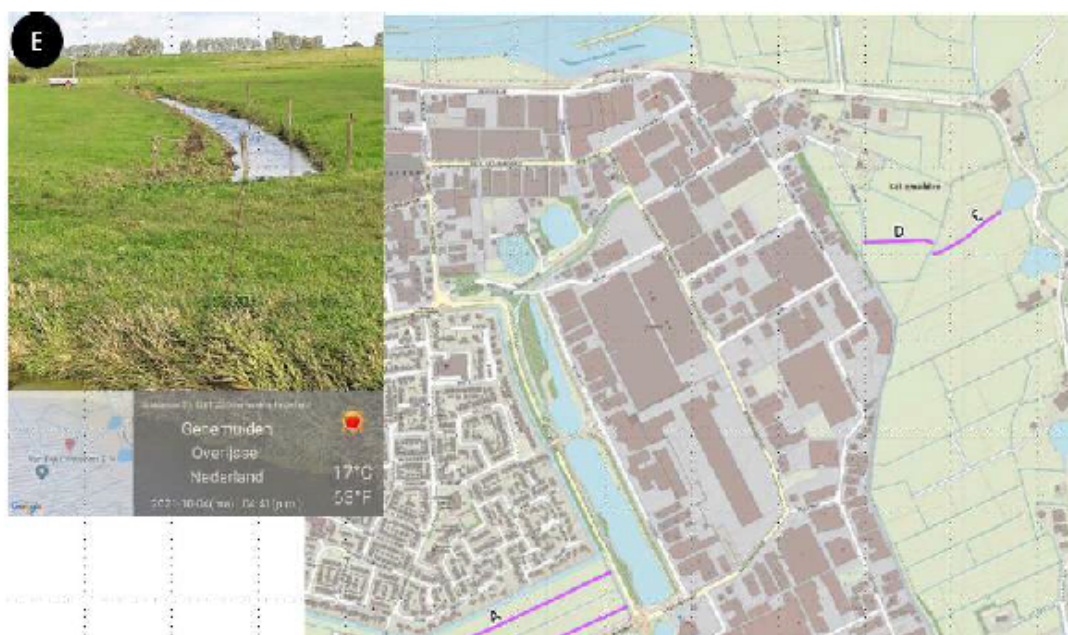
Door de gespreide uitvoering van de projecten in tijd (niet alle projecten gaan op hetzelfde moment in uitvoering) worden ook niet alle aanwezige grote modderkruipers in een heel korte periode uitgezet op de uitzetlocaties, maar verspreid over 2022 en 2023 en verspreid over de uitzetlocaties.

Geschiktheid voor grote modderkruiper: Laag
Potentie voor grote modderkruiper op korte termijn: Beperkt (op vroegst in najaar 2022)
Advies: Oevers en sloot komende jaren niet schonen vergroot kansen voor grote modderkruiper.

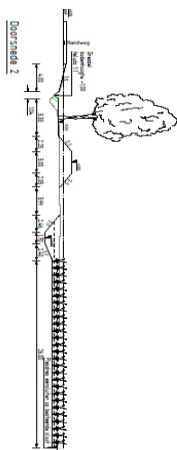

Geschiktheid voor grote modderkruiper: Laag
Potentie voor grote modderkruiper op korte termijn: Beperkt (op vroegst in najaar 2022)
Advies: Oevers en sloot komende jaren niet schonen vergroot kansen voor grote modderkruiper.

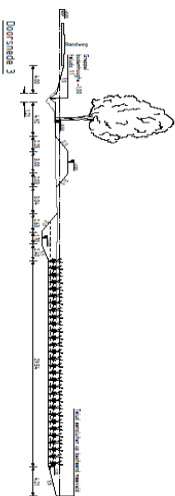
Bijlage 2. Inrichting watergangen

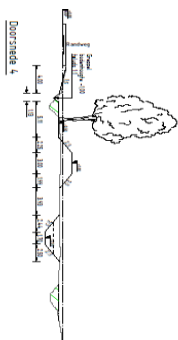
Doorsnede

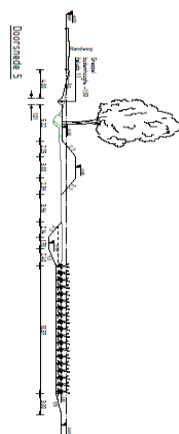
Doorsnede

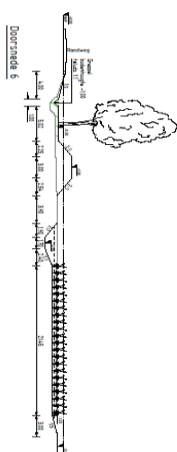
Doorsnede

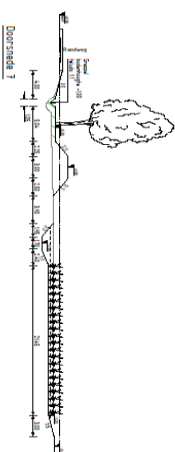
Doorsnede

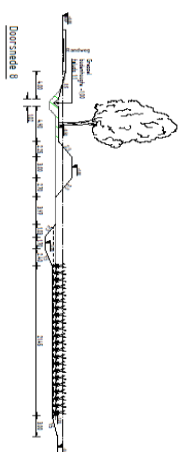
Doorsnede

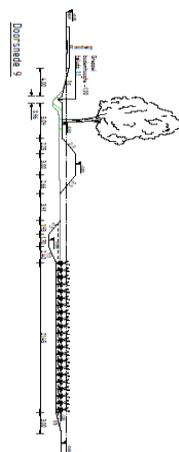
Doorsnede

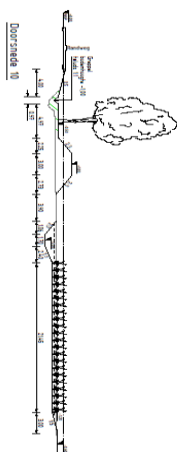
Doorsnede

Doorsnede

Doorsnede

Doorsnede

Doorsnede

NAME: _____

PLATZ: _____

GRUPPE: _____

LEHRER: _____

STADT: _____

PLATZ: _____

GRUPPE: _____

LEHRER: _____

STADT: _____

PLATZ: _____

GRUPPE: _____

LEHRER: _____

STADT: _____

PLATZ: _____

GRUPPE: _____

LEHRER: _____

